

1. שר'ת בית שערים חלק אורח חיים סימן סא

ומה שהביא מרמב"ם ספ"ב מרוצח דאסור להשיא עצה לעכו"ם לדבר מצוה וא"ל דלהנאת עצמו שרי דא"כ ת"ל מלא תחנם א"ו דעצה לנכרי לדבר מצוה הוא רגל בפ"ע לא עיין יפה שהרי זה לשון הרמב"ם שם ואסור להשיא עצה טובה לעכו"ם וכו' ואפי' להשיאו עצה שיעשה דבר מצוה וכו' ומדכתב ואפי' מכלל דמעיקרא בדבר רשות מיירי ומדכללינהו יחד ש"מ דחד דינא אית להו וגם לדבר מצוה אינו רגל בפ"ע ומה דקשי' דאם אינו מכוין לטובתו ת"ל מלא תחנם יבואר לקמן :

ואם אפי' נימא דעצה לדבר מצוה הוא רגל בפ"ע היינו דוקא בדבר מצוה שבא לכפר כצדקה דמדניאל ילפי' וכמו שסיים הרמב"ם שם ולא נתנסה דניאל אלא על שהשיא עצה לנ"ג ליתן צדקה וכן ה' במעשה דהורדוס שם ב"ב ד' לכפר דהא א"ל הוא כבה אורו של עולם ילך ויעסוק באורו של עולם אבל בנדבה לביהכ"נ שאין בא לכפר וכמ"ש הג"א שפיר י"ל דמותר להשיאו עצה ולבקש ממנו :

ומה שהק' ת"ל מלא תחנם י"ל דלא תחנם ל"ש אלא בדבר שהישראל מפסיד ומחסר לעצמו עי"ז כגון שנותן לו מתנת חנם אבל בעצה טובה שזה נהנה וזה לא חסר ל"ש לא תחנם ויש לי אריכות דברים בזה בדברי הר"ן והרשב"א גיטין ל"ח ועת לקצר :

2. חשוקי חמד (פסחים דף כא:) האם להתפלל על נכרי שנפל מהפיגום כשבנה בית כנסת.

– "שאלה. פועל בנין נכרי שנפל מהפיגום כשבנה בית כנסת בערב פסח, והוא מאושפז בבית חולים, והנהלת בית הכנסת מפחדת מאד, וחוששת שמא ימות ויוכנסו לכלא, וגם יצטרכו לשלם פיצויים למשפחה, ויתכן שיצטרכו למכור את בית הכנסת כדי לשלם את הפיצויים, ולכן רוצה ההנהלה שכל המתפללים יאמרו תהילים להחלמת הנכרי. האם הדבר מותר. תשובה. נאמר במגן אברהם (סימן קפט סק"א) דכשיש עכו"ם בבית, צריך לומר בברכת המזון 'כן יברך אותנו בני ברית', וכתב שם הטעם בשם המט"מ והכלבו דאסור לברך עכו"ם דהוי בכלל לא תחנם. איברא נאמר בספר חסידים (סימן רנז) יהודי ששלח גוי למרחקים יכול לבקש עליו שישוב לשלום, שאם לא ישוב חי שמא יעלילו על היהודים. ויעוין גם בספר חסידים (סימן תשצ). ובכעין זה דן גם בערוגת הבשם (סימן לג) וכתב שדברי המג"א אמורים באופן שהוא מברך כדרכו, וכולל בברכתו גם את העכו"ם, אבל בנכרי המכירו ויודע שמברכו, לא גרע מהמבואר בשו"ע (י"ד סימן קנא סעיף יא) דבנכרי המכירו מותר ליתן לו מתנת חנם. והעלה שמותר לברכו אך לא בנוסח מי שבירך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, דלא שייך ברכה זו אלא לזרע יעקב, ולא לזרע עשו, אבל יאמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט הוא יברך את הנכרי הזה. וכמו כן נראה שלפי הבית שערים (חלק אור"ח סימן סא) אין איסור לברך גוי בפני עצמו, כיון שהיהודי אינו מפסיד, ודוקא כשמברך ומכליל את הגוי ביחד עם הישראל יש בזה פסידא, דהוא ביזיון להכלילם יחד. ונראה דאם קיים חשש שיחבשו את מנהלי בית הכנסת בכלא מותר לזעוק גם בשבת ויום טוב. כמבואר בשו"ע (אור"ח סימן רפח ס"י) וגם להתפלל ברבים".

3. חשוקי חמד (יומא דף נב.) כשמגיע נכרי לכותל המערבי ומבקש מיהודי להתפלל עבורו.

– "שאלה. מעשה שהגיע נכרי מחוץ לארץ כדי להתפלל בכותל המערבי, וביקש מיהודי להתפלל עבורו כדי שהתפילות יתקבלו יותר ברצון, האם ישמע לבקשתו ויתפלל עבורו או לא. ואם נאמר שיתפלל עבורו, מה יעשה כאשר יש לו זמן מצומצם ויכול להתפלל או עבור הנכרי או עבור ישראל חברו, עבור מי יתפלל. תשובה. נאמר במגן אברהם (סימן קפט סק"א) דכשיש עכו"ם בבית, צריך לומר בברכת המזון 'כן יברך אותנו בני ברית', וכתב שם הטעם בשם המטה משה והכלבו דאסור לברך עכו"ם דהוי בכלל לא תחנם. ואם כן לכאורה אולי אסור להתפלל עבור הנכרי משום איסור לא תחנם. אולם נראה שאם הנכרי הגיע מארץ רחוקה כדי להתפלל ליד הכותל, כיון שהוא מאמין בהש"ת ובצדיקי ישראל מותר להתפלל עבורו ויש בזה מצוה של קדוש השם. משום שנאמר בנביא: וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא, ובא מארץ רחוקה למען שמך, כי ישמעון את שמך הגדול ואת ירך החזקה וזרועך הנטויה ובא והתפלל אל הבית הזה, אתה תשמע השמים מכוון שבתך, ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי למען ידעון כל עמי הארץ את שמך וגו' (מלכים א פ"ח מא - מג), ופירש שם רש"י וז"ל: ובישראל הוא אומר ונתת לאיש ככל דרכיו, לפי שישראל מכיר בהקב"ה ויודע שהיכולת בידו, ואם אין תפלתו נשמעת, תולה את הדבר בעצמו ובחטאו, אבל עובד גילולים קורא תגר, ואומר בית ששמו הולך לסוף העולם נתייגתי לכמה דרכים ובאתי והתפללתי בו ולא מצאתי בו ממש, כשם שאין ממש בע"ג, לפיכך ככל אשר יקרא אליך הנכרי, אבל ישראל אם אתה רואה שהוא משחית בממונו את חברו אל תתן לו, עכ"ל. הרי ששלמה המלך ביקש מהקב"ה שיתקבלו תפילות הנכרי כשיתפללו בבית המקדש, כדי לקדש את שמו, וזו היא אחת המטרות של בית המקדש שיהיה מקום תפילה שעל ידו יתקדש שמו יתברך, ונאמר כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים (ישעיהו נו ז). וא"כ אולי גם בימינו כך שיתפלל עבור הנכרי למען קדש את שמו ברבים. ויעוין במסכת תענית (דף כ ע"א) שנקדימון בן גוריון התפלל לה' בבית המקדש שיתפזרו העבים ואמר 'הודע שיש לך אוהבים בעולמך', [ולא התפלל שה' יעזור לו שלא יפסיד]. ויתכן שעדיף להתפלל עבור הנכרי יותר מאשר על ישראל חברו. כיון שכשמתפלל עבור הנכרי והוא נענה יש בזה מצוה של קידוש ה', ואילו כשמתפלל עבור הישראל יש בזה רק מצות של ואהבת לרעך כמוך, ומעלת קידוש ה' גדולה עד למאוד, וצ"ע. ויעוין בספר הערות שהביא את קושיית התוס' ישנים על רש"י שביאר שחביבין ישראל כיון שכל אחד מתפלל על עצמו בבית המקדש, והקשה התו"י שאדרבה הנכרי חביב טפי שנענה אפילו אם אינו ראוי. ותיירץ מו"ח מרן הגר"ש אלישיב (שליט"א) [זצ"ל] שמה שהנכרי נענה אינו משום חביבות אלא משום שלא יהיה חילול ה', ואילו כשישראל נענה הוא משום חביבות, ויש בזה נפ"מ, שאמנם ה' ישמע לתפילת הנכרי עתה שלא יהיה חילול ה' אבל ודאי יתקדם בו בפעם אחרת על מעשיו, משא"כ ישראל כשיתקבלו תפילותיו לרצון לא יקבל עונש בפעם אחרת כי תפילתם מתקבלת מצד עצם התפילה [ולא שלא יהיה חילול ה'], עיין שם".

4. לא תחנם - ואתחנן פרק ז' פסוק ב' יר"ד סימן קנ"א

מחובר ע"י הגר' נחום שטילרמן שליט"א ובנו
א. לגר לומר קדיש או להתפלל על הוריו.

1. מיקל – זקן אהרן (ח"ב סי' פ"ז), יחזה דעת (ח"ו סי' ס'), אשי ישראל (פרק כ"ו הע' נ"ד), פסקי תשובות (סי' קל"ב אות כ').

ב. מר"מ – חיים ביד (סי' ל"ג), "מי שיש לו גוי שהוא סוחר שלו ומרויח עמו ועושה לו טובה והוא חולה לשאול הגיע אי מותר להתפלל עליו שיחיה וגם לתת צדקה בעדו לת"ח שילמדו לרפואתו אם מותר או לא. תשובה נראה לי דמותר גמור הוא", שבט הקהתי (ח"ה סי' רנ"א), בין ישראל לעמים (ח"ג סי' ג').

1. בכרמי יהודה (יר"ד תשובה שע"א) – "שאלה: מה שכתוב 'לא תחנם' מתנת חנם, האם גם יכלול שאסור לברך גוי, והאם יש להתיר משום איבה, כגון שמראה את בנו שנולד לו שיאמר לו מזל טוב, [ומעשה כזה בא לפני]. תשובה: מפני דרכי שלו' מותר, עי' גיטין מ"ב א' וברש"י ותוס' שם".

2. הגר"י ברקוביץ שליט"א (מכתב במייל) – "A member of my Shul asked me to pray for his non-Jewish grandson (a lot of intermarriage all around) who's having a rough life. Is it appropriate to Daven for a non-Jew within Shemona Esrei? Should I say Tehillim, if anything at all? What do I use for a name, his secular name? Thank you for the reply. R' Y. Berkovits wrote: You are allowed to. Of course use his secular name - he's not Jewish".

הגר"י ברקוביץ שליט"א (מכתב במייל) – "Is there any problem to daven for a non Jewish soldier in the Israeli army. He requested from his friends they daven for him. R' Y. Berkovits wrote: No problem".

הגר"י ברקוביץ שליט"א (מכתב במייל) -

"A customer of mine is not a Yid. Her son was in a serious accident. She is religiously inclined and asked me to "please pray for him". What is the right hashkafa and the right thing to do? What am I allowed to tell her? Also, they were raising money for him on a fund-raising website. I gave because I thought it was good for retaining the account. What is the halacha for giving "tzedaka" to a goy for business? What is the mehalach for collections that are common at this time of year at shopping centers? R' Y. Berkovits 1. You are allowed to daven for a Goy. If it's a customer that you care about, and you feel their pain, what's wrong with saying a tefillah, especially if they asked you to. Hashkafically, it is correct to feel for a Goyish acquaintance, and not be indifferent to their pain. Don't get close to them, but certainly feel for them. It's not any less than מעשיו על כל מעשיו 2. You are allowed to give 'charity' to goyim for business purposes. 3. If everyone gives, than Yidden should too מפני דרכי שלום".